

Junigrundloven 1849

- Moderniseringsproces af de vesteuropæiske samfund (Indledes i midten af 1800-tallet)
 - Voksende økonomisk vækst
 - Politisk demokratisering
- I Danmark kommer et ikke-blodig oprør mod enevælden:
 - Repræsentanter for det københavnske borgerskab møder i marts 1848 op hos den nyudnævnte konge Frederik 7., og anmoder pænt om en fri forfatning
 - Kongen svarer, at han allerede har afskediget det gamle ministerium og derved banet vejen for afskaffelsen af enevælden
- I 1849 indføres Junigrundloven
 - To lovgivende forsamlinger (kaldet Rigsdagen):
 - Folketinget
 - Mænd over 30 med egen husstand havde valg- og stemmeret
 - Landstinget
 - Indirekte valg; kun mænd over 40

Tabet af Sønderjylland

- I 1848 (-1850) udbrød der borgerkrig mellem Danmark og de tyske oprørere i hertugdømmerne Slesvig og Holsten (støttet af Preussen)
 - De ville være selvstændige
- De fleste danskere havde ikke noget imod at slippe Holsten
- Slesvig ville indgå i en tysk stat, hvilket Danmark var imod
- Rusland greb ind, og Preussen måtte trække sig ud
- = Helstaten forblev
 - Danmark måtte love ikke at knytte Slesvig tættere til landet end Holsten
- 1863: Rigsdagen vedtager en fællesforfatning for Danmark og Slesvig (Novemberforfatningen)
 - Danmark har brudt fredsftalerne fra 1851, og Preussens nye stærke mand Otto von Bismarck erklærer Danmark krig
- Krigen i 1864 bliver katastrofal for Danmark
 - Var ikke forberedt på moderne krigsførsel
 - Dannevirke var utilstrækkelig og Dybbøl-skanserne skydes i sænk
- I England afholdes i april-maj en våbentilstandskonference, hvor danskerne uklogt vælger at afvise et engelsk forslag til deling af Slesvig efter sproggrænsen
- Ved fredsslutningen i juli må Danmark afstå begge hertugdømmer til Tyskland

Begyndende modernisering

- De mænd, der havde fremprovokeret den nye forfatning i 1848/49 blev kaldt de Nationalliberale (eller: "de begavede, de dannede og de formuende").
 - Ønskede ikke bare en politisk, men også økonomisk, erhvervsmæssig og videnskabelig modernisering af Danmark
- Frihedsrettigheder og politisk offentlighed:
 - Religion- og ytringsfrihed, ejendomsrettens ukrænkelighed, forenings- og forsamlingsfrihed
 - Et liberalt-demokratisk politisk styre kom frem

- Den offentlige debat skulle afspejle sig i Rigsdagens lovgivning
 - De lovforslag, der var baseret på de stærkeste argumenter skulle vedtages
- Frihandel og frit marked:
 - Reformerne i 1850'erne skulle transformere Danmark fra et feudalt samfund til et samfund med frit marked og frihandel
 - I 1848 havde lavene stadig eneret på at producere/sælge en række produkter
 - 1857: Næringsloven gjorde det muligt frit at kunne nedsætte sig som håndværksmester eller handlende overalt
- Produktion og transport:
 - James Watts dampmasking fra midten af 1770'erne var, modsat tidligere energiforsyninger, uafhængig af tid og sted
 - Transportmulighederne/infrastrukturen i Danmark forbedres (første jernbane i 1847, Kbh-Roskilde etc.), hvilket spillede en afgørende rolle ift. at få iværksat en økonomisk vækst
- Ernæring og befolkningstilvækst:
 - I første halvdel af 1800-tallet foregik der en meget intensiv behandling af jorden, som gav grundlag for en større produktion af fødevarer
 - En målrettet udnyttelse af kartofflen gav grundlag for en øget befolkning